

Ansvarsfördelning för hänsynsreglerna

Kort sammanfattning av verksamhetsutövares, prövningsmyndigheters respektive tillsynsmyndigheters ansvar för bestämmelserna i 2 kapitlet miljöbalken.

Vägledning och mer att läsa om hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken finns på Naturvårdsverkets webbplats:

www.naturvardsverket.se/hansynsreglerna-2kap-miljobalken

Bestämmelse i miljöbalken	Verksamhetsutövaren	Prövningsmyndigheten	Tillsynsmyndigheten
2 kap. 1 §			
<p>När frågor prövas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor prövas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt denna balk är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.</p> <p>I detta kapitel avses med åtgärd en sådan åtgärd som inte är av försumbar betydelse i det enskilda fallet.</p>	<p>Ska kunna visa att hänsynsreglerna följs. Detta gäller både för tillståndspliktig och annan verksamhet.</p>	<p>Prövningsmyndigheten behöver inte bevisa att en verksamhet uppfyller kraven enligt miljöbalken. Det är verksamhetsutövaren som ska bevisa detta. Myndighetens uppgift är att granska verksamhetsutövarens framställan av hur miljöbalkens regler efterlevs.</p>	<p>Tillsynsmyndigheten behöver inte bevisa att en verksamhet uppfyller kraven enligt miljöbalken. Det är verksamhetsutövaren som ska bevisa detta. Myndighetens uppgift är att granska verksamhetsutövarens framställan av hur miljöbalkens regler efterlevs.</p>
2 kap. 2 §			
<p>Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa eller miljön mot skada eller olägenhet.</p>	<p>Ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa eller miljön mot skada eller olägenhet. Behovet av kunskap som verksamhetsutövaren behöver skaffa sig ska avvägas mot verksamhetens påverkan på miljö och hälsa. I en verksamhet med relativt liten risk för påverkan på miljö och hälsa ställs således inte samma krav på</p>	<p>Prövningsmyndigheten kan ställa krav som innebär att verksamhetsutövaren innehar erforderliga kunskaper om verksamhetens påverkan på miljö och hälsa. Detta kan preciseras i villkoren för verksamhetens.</p>	<p>Tillsynsmyndigheten kan ställa krav på alla typer av verksamheter och åtgärder. För större verksamheter kan det handla om krav på att kontinuerligt utbilda personal eller ta fram program för att kunna följa teknikutvecklingen inom ett område. Krav riktade mot privatpersoner kan till exempel handla om att ta del av information som gäller användandet av kemiska produkter.</p>

	kunskap som på en verksamhet med relativt stor risk. Avvägningen görs här inte mot verksamhetsutövarens ekonomiska förutsättningar utan mot sannolikheten att skada uppstår och konsekvenserna av sådan skada.		
2 kap. 2 §	Ska genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön.	Ska säkerställa att verksamhetsutövaren har erforderlig kunskap om verksamhetens risker och påverkan på miljö och hälsa.	Har rätt att förelägga en verksamhetsutövare att utföra de undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.
2 kap. 2 §	Ska skaffa sig ingående kunskap både om verksamheten och omgivningen.	Krav på kunskap hos den som tar fram MKB, prövningsmyndigheten godkänner MKB och därigenom också att den är framtagen med tillräcklig kunskap.	Kan kontrollera hur verksamheten skaffar sig relevant kunskap om verksamheten och omgivningen. För pågående verksamheter kan tillsynsmyndigheten också ställa krav utifrån 26 kap. 19 § eller egenkontrollförordningen.
2 kap. 3 §			
Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs	Ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför	Prövar vilka skyddsåtgärder, begränsningar och övriga försiktighetsmått som behövs	Kan ställa krav på till exempel rening av utsläpp så länge ändamålet med verksamheten eller åtgärden inte ändras. Ett exempel är energiproduktion där ändamålet är att producera energi och

<p>för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.</p> <p>Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.</p>	<p>skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.</p>		<p>där myndigheten till exempel kan förbjuda eldning med kol. Kan även omfatta försiktighetsmått vid efterbehandling av förorenade områden.</p>
<p>2 kap. 3 §</p>	<p>Vid yrkesmässig verksamhet ha kunskap om och använda bästa möjliga teknik.</p>	<p>Bedömer vad som är bästa möjliga teknik</p>	<p>Kan kontrollera hur verksamheten skaffar sig relevant kunskap om bästa möjliga teknik.</p>
<p>2 kap. 3 §</p>	<p>Ska vidta försiktighetsmått så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.</p>	<p>Prövar vilka försiktighetsmått som behöver föreskrivas</p>	<p>Kan ställa krav även om det inte är helt utrett att verksamheten eller åtgärden orsakar skada eller olägenhet. Krav kan dock inte grundas på helt lösa påståenden om risker utan måste fastställas på goda vetenskapliga grunder.</p>
<p>2 kap. 4 §</p>			
<p>Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön,</p>	<p>Ska ha kunskap om produktvalsprincipen och de kemiska produkter som används på verksamheten</p>	<p>Villkorsskrivning?</p>	<p>Kan kontrollera: - Hur verksamheten skaffar sig relevant kunskap om de kemiska produkter som används. - Om verksamheten har en kemikalieförteckning och om den</p>

<p>om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga. Motsvarade krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism.</p>			<p>uppfyller kraven i egenkontrollförordningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Om förteckningen stämmer med de kemiska produkter som används i verksamheten. - Hur verksamheten kontrollerar om de kemiska produkter de använder innehåller särskilt farliga ämnen som till exempel har identifierats som prioriterade ämnen enligt vattendirektivet eller som finns listade i kandidatförteckningen eller omfattas av begränsningar enligt Reach. - Hur ofta verksamheten kontrollerar om nya ämnen på kandidatförteckningen ingår i de kemiska produkter de använder. <p>För tillståndspliktiga verksamheter kan redovisningen i verksamhetsutövarens miljörapport vara en grund för att bedöma hur väl 4 § uppfylls.</p>
<p>2 kap. 4 §</p>	<p>Ska tillämpa produktvalsprincipen vid val av nya kemiska produkter</p>	<p>Prövningsmyndigheten ska redovisa sin bedömning så att det tydligt framgår av tillståndet vilka avvägningar myndigheten har gjort. Det innebär att tillståndet kan innehålla särskilda villkor om produktvalsprincipen som</p>	<p>Kan kontrollera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vilka rutiner verksamheten har vid inköp av kemiska produkter. - Vilka kriterier för farliga egenskaper verksamheter använder sig av vid inköp

		både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten ska förhålla sig till. Om villkor meddelats med stöd av produktvalsprincipen är det viktigt att det framgår av tillståndet vilken avgränsning villkoret har, så att tillsynsmyndighetens handlingsfrihet tydligt framgår.	av kemiska produkter, till exempel när det gäller särskilt farliga ämnen.
2 kap. 4 §	Ska bevaka möjliga alternativ till pågående användning av kemiska produkter		Ska kontrollera: - Hur verksamheten arbetar med att omvärdera de produktval som gjorts - Hur verksamheten skaffar sig kunskap om nya alternativ till pågående användning - Hur verksamheten arbetar med att byta ut kemiska produkter som innehåller särskilt farliga ämnen mot mindre farliga alternativ.
2 kap. 5 §			
Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att 1. minska mängden avfall, 2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, 3. minska de negativa effekterna av avfall, och 4. återvinna avfall.	Verksamhetsutövaren ska visa att kraven i 2 kap. miljöbalken uppfylls, och en tillståndsansökan till miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet ska innehålla uppgifter om energianvändning. Ansökan ska även innehålla uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. följs. Ett tillstånd ska sedan, i enlighet med 22 kap. 25 § punkt 9 miljöbalken, i	Bedömer om hushållning och avfall är tillräckligt utredda och om de två principerna uppfylls. Prövningsmyndigheten ska redovisa sin bedömning så att det tydligt framgår av tillståndet vilka avvägningar myndigheten har gjort. Det innebär att tillståndet kan innehålla särskilda villkor om energihushållning och om avfall som både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten ska förhålla sig	Kan kontrollera: - Hur verksamheten arbetar med att hushålla med råvaror och energi. - Hur verksamheten arbetar med att omvärdera de energikällor som används - Hur verksamheten arbetar med att minska mängden avfall, minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, minska de negativa

<p>I första hand ska förnybara energikällor användas.</p>	<p>förekommande fall, innehålla de villkor som behövs med avseende på hushållningen av naturresurser, däribland energi.</p>	<p>till. Om villkor meddelats med stöd av bestämmelsen är det viktigt att det framgår av tillståndet vilken avgränsning villkoret har, så att tillsynsmyndighetens handlingsfrihet tydligt framgår.</p>	<p>effekterna av avfall, och återvinna avfall. - Hur verksamhetsutövaren arbetar för att uppfylla kraven enligt 15 kap 10 § i MB.</p> <p>Kan begära att en energikartläggning utförs och att det sedan upprättas en åtgärdsplan som företaget själva fastställer, följer och följer upp. Om åtgärdsplanen inte är tillräcklig eller inte följs kan tillsynsmyndigheten gå in och begära detaljerade utredningar av enskilda åtgärder. Om utredningen visar att åtgärden är rimlig, kan tillsynsmyndigheten förelägga företaget att genomföra åtgärden.</p> <p>För tillståndspliktiga verksamheter kan redovisningen i verksamhetsutövarens miljörapport vara en grund för att bedöma hur väl 5 § uppfylls.</p>
<p>2 kap. 6 §</p>			
<p>För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och</p>	<p>Ska välja en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.</p>	<p>Bedömer om lokaliseringen är lämplig och om alternativa lokaliseringar är tillräckligt utredda.</p>	<p>Kan ställa krav eller yttra sig i samband med planering, prövning och anmälan. Företrädesvis yttrar sig tillsynsmyndigheten i ett tidigt skede eftersom en olämplig lokalisering ökar</p>

<p>olägenhet för människors hälsa och miljön.</p> <p>Vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillståndsprövning enligt 9 och 11 kap., regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. och prövning av verksamheter enligt 9 kap. 6, 6 a och 6 b §§, 11 kap. 9 a § och 12 kap. 6 § ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.</p> <p>Ett tillstånd eller en dispens får inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900). Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.</p>			<p>risken för olägenheter på miljö och hälsa och ökar det framtida tillsynsbehovet.</p>
2 kap. 7 §			
<p>Kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med</p>	<p>Verksamhetsutövaren ska ta fram underlag och föreslå skyddsåtgärder som inte anses orimligt kostsamma i förhållande till nyttan. Vad gäller yrkesmässig verksamhet ska verksamhetsutövaren använda bästa möjliga teknik. Enligt 2 kap. 1 § ligger bevisbördan för huruvida en åtgärd är</p>	<p>Prövningsmyndigheten ska granska verksamhetsutövarens föreslagna skyddsåtgärder och i ett första skede avgöra om de är tillräckliga för att uppnå syftet. Prövningsmyndigheten ska sedan avgöra om det är orimligt att ställa ytterligare krav.</p>	<p>Bedömer verksamhetsutövarens ansökan/anmälan och ställer eventuellt ytterligare krav utifrån vad de bedömer vara rimligt.</p>

<p>kostnaderna för sådana åtgärder. När det är fråga om en totalförsvarsverksamhet eller en åtgärd som behövs för totalförsvaret, ska vid avvägningen hänsyn tas även till detta förhållande.</p> <p>Trots första stycket ska de krav ställas som behövs för att följa 5 kap. 4 och 5 §§. Lag (2018:1407).</p>	<p>orimlig eller inte på verksamhetsutövaren. Verksamhetsutövaren får dock inte bedriva en sådan verksamhet eller vidta en sådan åtgärd som försämrar vattenmiljön på ett sådant sätt att en miljö kvalitetsnorm inte kan innehållas.</p>		
--	---	--	--